

Український ВІСНИК

E-mail:
ukrainskyi.visnyk@gmail.com

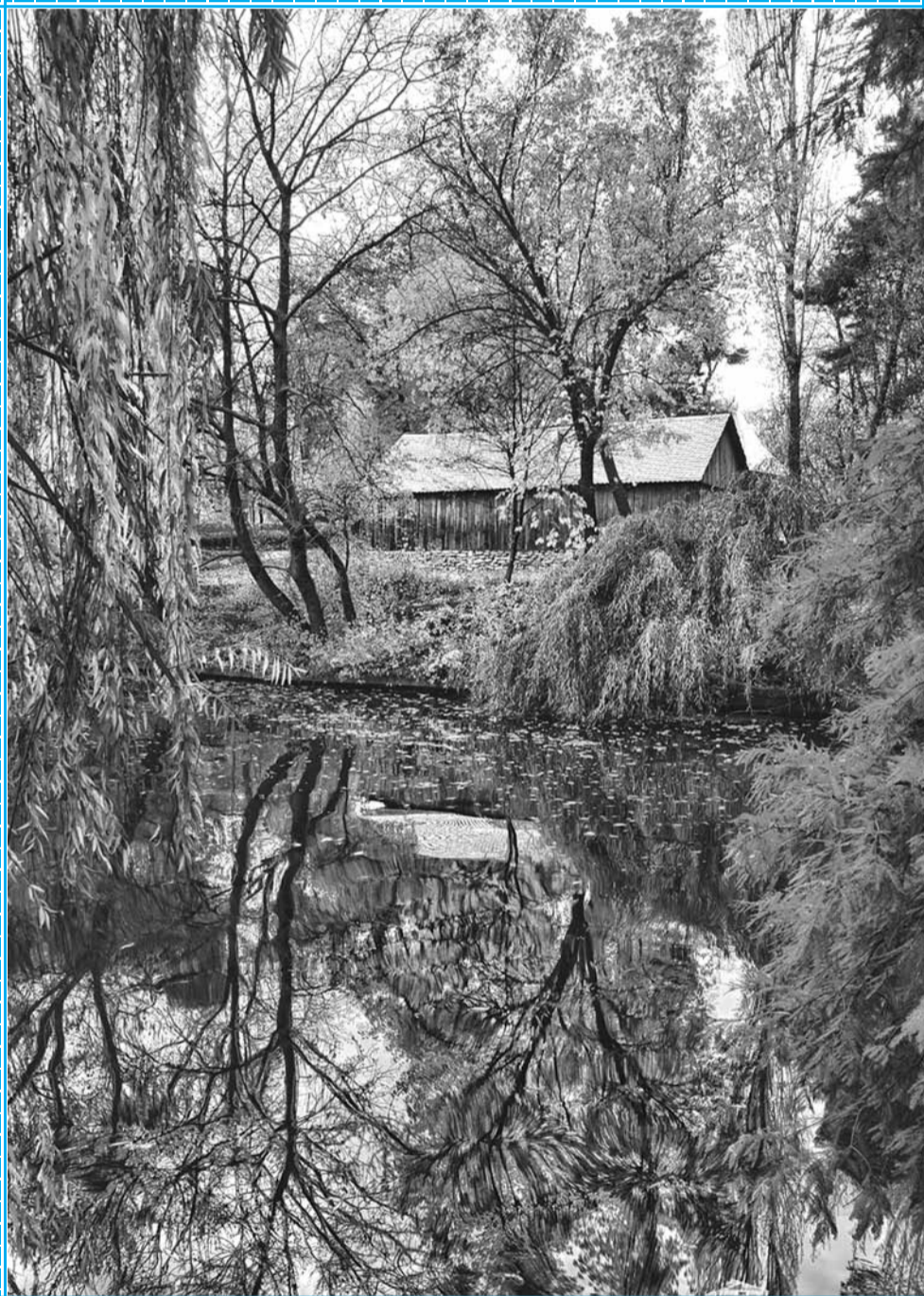

М. Шевченко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XX. № 19-20 (жовтень) 2013

Прочитайте:

- ❖ Прес-конференція Посла України в Румунії Теофіла Бауера для румунських засобів масової інформації
- ❖ Подорож в гості до Шевченка
- ❖ Пам'ятнику Ольги Кобилянської в Гура Гуморулуй – 10 років
- ❖ Радяться вчителі рідної мови
- ❖ Іван Марочко – депутат активний
- ❖ Коли у Сереті ще був український ліцей...
- ❖ Берімо за приклад поляків
- ❖ Покинув «мир» і ступив у світ
- ❖ Сторінку письменника

«Вітер чеше ночі зоряне волосся,
Вітер розвіває сиві тумани.
А навколо – спокій. А навколо – осінь,
Тиша, і самотність, і дитячі сни.»

Наталя Забіла

Прес-конференція Посла України в Румунії

ТЕОФІЛА БАУЕРА

для румунських засобів масової інформації

27 вересня у приміщенні Посольства України в Румунії відбулася прес-конференція керівника дипустанови для румунських ЗМІ, яка складалася з виступу Посла та сесії запитання-відповіді щодо європейської інтеграції України, реформ у нашій державі, започаткованих президентом В. Януковичем.

Під час виступу увагу аудиторії було привернуто до такого:

– Україна високо цінує підтримку з боку Румунії підписання під час майбутнього Вільнюського саміту «Східного партнерства» Угоди про асоціацію між нашою державою та ЄС;

– Київ вживає всіх необхідних заходів для виконання домовленостей з європейськими партнерами в контексті готовності до підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС під час Вільнюського саміту. З метою наближення до європейських стандартів українська влада реалізовує масштабні реформи у соціально-економічній та юридичній сферах, які покликані модернізувати країну та забезпечити відповідність європейським критеріям та стандартам;

– Українська сторона вважає майбутнє підписання Угоди про асоціацію визначальною та взаємовигідною для сторін подією та сподівається, що Румунія, як країна, що має спільний з Україною кордон, буде серед держав, що першими відчують переваги зближення нашої країни з ЄС, в першу чергу, в економічному контексті;

– Нещодавній візит, 13 вересня 2013 року, до Бухареста Міністра закордонних справ України Леоніда Кожари надав відчутного позитивного імпульсу двостороннім українсько-румунським відносинам. Вже у найближчий період заплановане проведення цілого ряду двосторонніх контактів з низки питань, що становлять взаємний інтерес. Зокрема погоджено терміни проведення чергового раунду переговорів стосовно укладання Угоди між Україною та Румунією про місцевий прикордонний рух;

– пріоритетним напрямком подальшого розвитку двосторонніх українсько-румунських відносин визначено наповнення їх економічним змістом, зміцнення регіональної та транскордонної співпраці, зростання товарообігу.

Запитання-відповіді:

1. Як Україна передбачає збалансувати свої відносини з ЄС та РФ?

На даний час як серед ключових українських політичних сил, так і серед більшості суспільства існує консенсус щодо пріоритетності для України європейського вектора зовнішньої політики. Україна не планує відмовлятися від рівноправного та взаємовигідного співробітництва з іншими партнерами, але європейська інтеграція є першочерговим стратегічним пріоритетом.

2. Чи відчуває офіційний Київ спроби вплинути на власну зовнішню політику з боку зовнішніх чинників?

Україна, як держава, що має важливе геостратегічне розташування на мапі Європи, причечена знаходитись в центрі пильної уваги багатьох країн, що цілком об'єктивно спричиняє спроби тих чи інших геополітичних гравців вплинути на зміст її зовнішньої політики. Але як незалежна та суверенна держава Україна самостійно визначає та визначатиме надалі свої зовнішньополітичні пріоритети. На сьогодні таким пріоритетом є інтеграція до Європейського Союзу.

Світовий Конгрес Українців

Ukrainian World Congress

ПРЕСОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Президент SKU порушив актуальні українські питання перед представниками США, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії і України при ООН

Евген Чолій з проводом та представниками складових організацій УККА.

9 жовтня 2013 р. у Нью-Йорку, США, Президент Світового Конгресу Українців (SKU) Евген Чолій порушив актуальні українські питання під час зустрічей зі старшим радником з питань Європи при постійному представництві США при ООН Вільямом Попом, заступником постійного представника Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії при ООН послом Пітером Вілсоном та постійним представником України при ООН послом Юрієм Сергєєвим. Разом з Президентом SKU в зустрічах узяла участь Президент Українського Конгресового Комітету Америки (УККА) Тамара Галло-Олексій.

Евген Чолій акцентував на важливості підписання Угоди про асоціацію між ЄС і Україною під час Третього саміту Східного партнерства у Вільнюсі 28-29 листопада 2013 р.

Разом з цим Президент SKU привернув увагу до дій Росії, яка відкрито здійснює на Україну політичний і економічний тиск, щоб перешкодити її вступу до асоціації з ЄС. Такими діями Росія порушує підписаний у 1994 р. разом з США, Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії і Україною Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, який включає зобов'язання Росії «утримуватись від економічного тиску, спрямованого на те, щоб підкорити своїм власним інтересам здійснення Україною прав, притаманних її суверенітету, і таким чином отримати будь-які переваги».

Під час зустрічей також ішлося про необхідність моніторингу за виконанням Росією міжнародних зобов'язань щодо її української меншини та про чотирирічні звіти SKU до ООН. У ході зустрічей Евген Чолій закликав США і Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії взяти активну участь у моніторингу повторних парламентських виборів у окремих округах в Україні 15 грудня 2013 р.

Окрім того, під час зустрічі з послом Юрієм Сергєєвим Президент SKU обговорив відзначення в ООН 200-ліття з дня народження Тараса Шевченка.

Вищезгадані теми Президент SKU заторкнув під час зустрічі з проводом і представниками складових організацій УККА, а з Президентом УККА Тамарою Галло-Олексій обговорив стратегію подальшої співпраці у ключових питаннях.

«Я закликаю США і Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії здійснювати постійний моніторинг дотримання Росією Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї та відповідно реагувати на всі його порушення,» – заявив Президент SKU Евген Чолій.

Наслідуючи приклад Великого Кобзаря, який назвав свою повість «Прогулянка з насолодою і не без моралі», в період 9-12 вересня Союз Українців Румунії організував екскурсію до Національного заповідника «Могила Т. Г. Шевченка» у м. Каневі для керівників та членів Тульчанської, Яської, Ботошанської та Сучавської філій. Екскурсією розпочато низку заходів по відзначенні 200-річчя з Дня народження Т.Г. Шевченка у рамках проектів СУРу на 2013-2014 рр.

Ця подорож стала знаковою для всіх учасників, адже це було, в першу чергу, вшанування пам'яті великого поета та «духовного батька» української культури, повернення думок і серця до його Заповіту, його життя, що було сповненим творчою свободою, силою духу та прагненням до краси. Прилучення через спогади до великих постатей, що творили історію, завжди несе натхнення для усвідомлення своєї участі у створенні історії сьогодення. Ця подія надихнула і нас на подальші кроки щодо відзначення 200-річчя з дня народження Т.Г. Шевченка, частину яких ми направили як пропозиції відповідній комісії.

Дорогою до Києва ми милувалися чудовими краєвидами Буковини, Поділля, Житомирщини, Київщини, Черкащини. Поля, що простягалися далеко за обрій, змінювалися зеленими галями, а ось уже і піщані пагорби, вкриті соснами, ялинами та дубами. Перша зупинка, щоб «нагодувати наше тіло і душу» та дати нашому водію відіхнути був **Кам'янець-Подільський**, де учасники поїздки мали можливість чути деякі цікаві подробиці про місто і фортецю.

Фортеця – пам'ятка архітектури XII-XVIII століть – являє собою уособлення фортифікаційного мистецтва.

Ратуша – пам'ятка архітектури XIV-XVIII століть знаходиться в центрі Старого міста, будинок магістрату.

Вірменська криниця – вибита в суцільній скелі криниця в кінці XVII століття. Зараз це виставкова зала в центрі Старого міста.

Кафедральний костел святих Апостолів Петра і Павла – діючий християнський храм, біля якого прибудовано мусульманський мінарет – пам'ятка архітектури XV-XVIII століть.

Фонди Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника налічують понад 150 000 експонатів.

Галерея мистецтв – колишня духовна семінарія, пам'ятка архітектури XVIII століття.

За оцінкою архівіста Івана Гарнаги в місті наприкінці XIV століття мешкало понад 2 тисячі осіб, а на 1 січня 2005 року – 99398 чоловік.

У 1846 році місто відвідав Тарас Шевченко.

У 1928 році Постановою РНК УРСР Стара фортеця була оголошена державним історико-культурним заповідником.

Тарасова світлиця

Подорож в гості до Шевченка

Після кількох зупинок відповідно до графіка нашого водія, вечером частина учасників, які вперше відвідували столицю України, мали

нагоду познайомитись з нічним Києвом. Гостинні господарі готелю «Голосіївський», де була розміщена наша група, очікували нас з вечерею.

На другий день вранці після сніданку наша група зустрілася з екскурсоводом пані Аллою Кендзерою, головою секретаріату Товариства зв'язків з українцями за межами України (Товариство Україна-Світ). По дорозі до Канева розказала багато цікавого про місто Київ, про пам'ятники, які варто відвідати під час нашого перебування в українській столиці. По дорозі до Канева ми проїздили неподалеко від міста **Переяслава-Хмельницького**, де жив і працював Т. Шевченко, а нині в знак пошани тут знаходиться Музей «Заповіту» Тараса Шевченка, а також два пам'ятника Кобзарю (1954р, 1989р.)

Біля Каневського водосховища неосяжна широчинь. Дух перехоплює від безмежної блакиті неба та синіх хвиль, що від сили вітру здіймаються вгору і падають донизу бризками білої піни.

Обабіч шляху до могили Шевченка оглядаємо «Шевченкову алею» (алею паркової скульптури Шевченкових літературних персонажів). Тут зібрані вирізьблені скульптури «Сон», «Три душі», «Спасибі, дідусю», «Наша дума, наша пісня», «Козак Мамай», «Гамалія», «Катерина» за мотивами творів Т. Г. Шевченка. Далі, біля західного підніжжя Чернечої гори, бачимо пам'ятний знак українському гетьману Івану Підкові, страченому у Львові. Пізніше його перевезли та поховали в Канівському монастирі. Далі піднімаємося на Тарасову гору до могили Великого Кобзаря, як до вічного Храму українського духу. Нас зустрічає заступник директора Шевченківського національного заповідника в Каневі пані Світлана Брижицька.

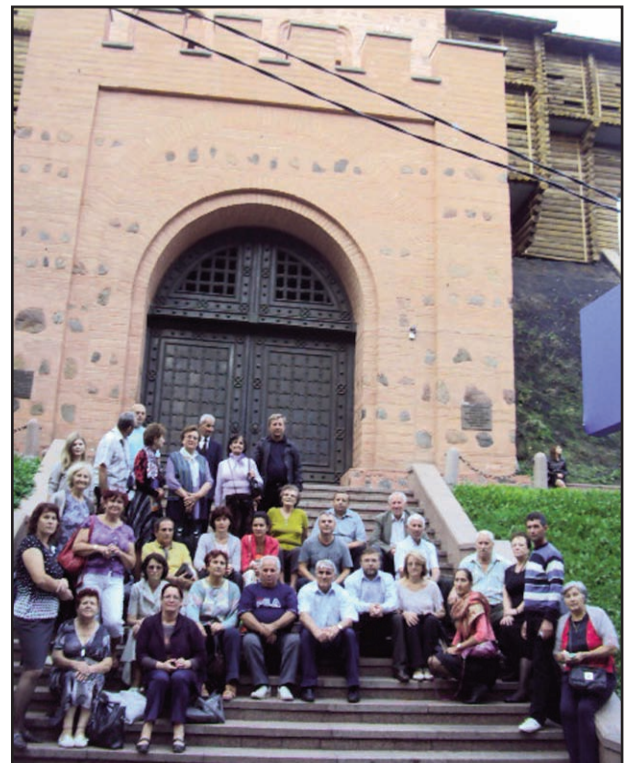
Триста дев'яносто дві сходинки ведуть на Чернечу гору. Від підніжжя пам'ятника Кобзарю відкривається захоплюючий краєвид. Тут могила і державний музей Тараса Шевченка, могила довголітнього доглядача Шевченкового меморіалу Івана Ядловського. На території заповідника розташований також перший народний музей Шевченка «Тарасова світлиця».

Вклоняємося праху Кобзаря, до гранітного пам'ятника кладемо квіти. Вшановуємо пам'ять Великого Кобзаря хвилиною мовчання та фотографуємося у дружньому колі. Не можна було покинути Шевченка не заспівавши кілька пісень на його слова. Всіх охопили почуття причетності до чогось величного і дорогого. А навкруги – надзвичайна краса зеленого краєвиду, внизу величаво протікає могучий Дніпро, спокійно несе свої води. Після цього заходимо до музею. Музей Тараса Шевченка, відкритий 18 червня 1939 року до 125-річчя з дня народження поета, розповідає про життя і творчість митця. Новостворена експозиція відкрита 23 серпня 2010 року. Екскурсовод веде нас життєвими і творчими шляхами Тараса Шевченка, а експонати засвідчують велич Шевченка як видатного Художника і Поета, як Пророка українського народу.

Тут, біля експонатів, яких торкалася рука Великого Кобзаря, особливо сприймаються його слова-заклик, викарбовані над його могилою і звернуті вже до всіх поколінь українців:

*Свою Україну любіть.
Любіть її... Во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.*

Перший народний музей Кобзаря «Тарасова світлиця», що знаходиться на Тарасовій горі неподалік могили поета, відроджено в 1991 році. За архівними документами, нарисами, малюнками, світлинами було відтворено українську хату під солом'яною покрівлею. На завершення екскурсії голови філій вручили керівникам часописи, які видаються Союзом українців Румунії, книги та символічні подарунки.

Біля Золотих Воріт у Києві

Екскурсія до могили Шевченка була корисною для нас не лише з точки зору духовного та патріотичного виховання. Це зразок духовного єднання та товарищескості різних поколінь з різних філій СУРу.

По дорозі в Київ наш екскурсовод розказав нам як Кобзар спілкувався із селянами, уважно

Віктор ГРИГОРЧУК
Голова Яської філії СУРу
Фото автора

(Закінчення на 6 стор.)

ПАМ'ЯТНИКУ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ В ГУРА ГУМОРУЛУЙ - 10 РОКІВ

Сповнюється десять років, відколи Ольга Кобилянська, жінка-символ Буковини, повернулася до рідного краю, відколи у південнобуковинському місті Гура Гуморулуй у листопаді 2003 року урочисто було відкрито пам'ятник-погруддя української письменниці, яка народилася в цьому місті 1863 року. У листопаді 2003 року відзначено 140 років від її народження не тільки на Україні, але і в Румунії, у Сучавському повіті.

Від того часу стало традицією відзначати біля пам'ятника письменниці кожну річницю її народження. Ця подія об'єднує українців з

Гуморулуй 2010 року сквер був названий «Парк імені Ольги Кобилянської». Тепер із цього скверу письменниця наче охоплює своїм поглядом околиці міста, де народилася і де провела частину свого дитинства. Біля неї на лавочках приходять відпочивати бабці з внуками, граються діти, мріють закохані пари...

Часто приходять і туристи, багато заграничних, головню європейські, звичайно австрійські, німецькі, французькі, але і з Канади, США і навіть з далекої Японії. Вони мають нагоду бачити її пам'ятник, дізнатися про українську письменницю, про її творчість та обесмертити це місце фото і відеоапаратами. Жаль, що саме українці в Україні, головню із сусідніх областей Північної Буковини, тяжче можуть приїжджати сюди через те, що потрібно мати візу для Румунії. Парадоксально, румунські громадяни мають можливість безвізово їхати в Україну тільки на підставі паспорта, без візи і без виклику. Тому мало українських туристів може відвідувати рідні місця Ольги Кобилянської. Добре, що хоч раз у рік земляки письменниці мають можливість бути у цих околицях і

урочисто відсвятковувати її річницю. При цій нагоді зложуються вінки і квіти, звучать гімни України і Румунії, лунають українські пісні, відбуваються панахиди і тримаються промови.

У своїх промовах учасники завжди підкреслюють, що «відкриття погруддя і названня її ім'ям скверу, де воно зведене, є прикладом дружніх взаємних відносин між румунським і українським народами» і що подія є «символом взаємної поваги між народами двох сусідніх країн».

Василь Боєчко, генеральний консул України в Сучаві, підкреслював, що «Ольга Кобилянська збирає нас в самісінькому серці свого рідного міста, що вшановуючи Ольгу Кобилянську, популяризує її життя і творчість, ми робимо відомим на весь світ місто, в якому вона народилася». Володимир Антофійчук, професор

Пам'ятник-погруддя Ольги Кобилянської в Гура Гуморулуй

Чернівецького університету, підкресив значення письменниці у національній і світовій літературі.

У свою чергу, Маріус Урсачук, примар міста Гура Гуморулуй, сказав, що «Ольга Кобилянська є українською письменницею, але вартість її творів є універсальною», і те, що «письменниця є дочкою багатоетнічної Буковини, звідки походить значне число визначних постатей, талановитих письменників, композиторів, робить честь цьому краю.»

Про всі ці урочисті події завжди пишуть

Частина присутніх на урочистім відкритті пам'ятника 2003 року.

Північної і Південної Буковини. З цієї нагоди сюди приїжджають делегати від Чернівецької Державної Адміністрації, Чернівецького державного університету імені Юрія Федьковича, обласного Товариства «Україна-Румунія», Українського музично-драматичного театру імені Ольги Кобилянської, Чернівецького меморіального музею Ольги Кобилянської. Приїжджають також і делегати із сусідніх областей, як це було і минулого року, коли була присутня і делегація з міста Коломиї Івано-Франківської області. Завжди беруть участь в урочистих заходах члени Генерального Консульства України в Сучаві на чолі з генеральним консулом Василем Боєчком, члени проводу Союзу українців Румунії із Бухаресту, Буковинської філії, часто і з інших філій, головню з Мараморощини, український депутат в Румунському Парламенті Іван Марочко, а також представники румунських повітових і місцевих установ, включно примарії міста Гура Гуморулуй, представники української православної і греко-католицької церков у Румунії, які кожного разу відправляють поминальну службу. Присутні письменники, артисти, педкадри, студенти, учні і значне число української громади та мешканців міста і навколишніх околиць. Завжди присутні представники засобів масової інформації, журналісти.

Пам'ятник знаходиться серед маленького скверу у центральній зоні міста. Завдяки старанню Генерального Консульства України в Сучаві, Союзу українців Румунії, Товариства «Україна-Румунія», з підтримкою і допомогою примарії міста, рішенням міської ради Гура

Литовські туристи біля пам'ятника

українські і румунські газети та журнали, їм були присвячені теле-і радіопередачі як в Україні, так і в Румунії.

Окрім того, що Ольга Кобилянська дуже любила буковинську природу, котру часто згадувала у своїх літературних творах, що і спричинилося до того, що її називають «гірською орлицею», вона писала і про буковинську інтелігенцію, емансипацію жінок, життя гуцулів. Все, що вона писала, мало значення за її часів, але має і в сьогоднішній час, головню для молодих поколінь читачів, про що вона каже: «Згадайте предків своїх, щоб історія перед нами не згасла» (...) «не забувайте про це, бо доки бережемо пам'ять про тих, хто віддав нам свій талант, житимемо самі і наші нащадки».

Тому і в наш час, особливо цього року, коли масштабно не тільки в Україні, але і в цілому світі, включно і в Румунії, відсвяткується 150-річчя її народження, ми віддаємо їй пам'яті належну пошану. Знаком чого є і пам'ятник-погруддя письменниці в місті Гура Гуморулуй. Бажано було б, щоб СУР організував, головню для учнів, прогульки-екскурсії у ці мальовничі околиці Південної Буковини, включно у місця, пов'язані із життям і творчістю великої української письменниці Ольги Кобилянської.

Ярема ОНИЦУК
Фото автора

Гості з Чернівецької та Івано-Франківської області спільно із представниками української громади Сучавського повіту на урочистім святкуванні письменниці 2012 року.

Радяться вчителі рідної мови

Під егідою Міністерства національного виховання, Загального управління з питань навчання мовами нацменшин, Департаменту Нацменшин в партнерстві із Союзом Українців Румунії і Союзом Поляків Румунії, в м. Сучаві 19 по вересня відбулася Національна нарада інспекторів/викладачів методистів освіти рідною мовою української та польської національних меншин.

Були присутні Василь Боєчко – генеральний консул України в м. Сучаві, Степан Бучута – голова Союзу Українців Румунії, Гервазен Лонґер – голова Союзу Поляків Румунії, Ельвіра Кодря – радник МНВ, Георгіє Лазар – генеральний інспектор Повітового інспекторату шкільництва, Габрієла Скутару та Крістіна Теодорович – заступники генерального інспектора, Борислав Петрашук – голова Сучавської філії СУРу, Емануела Елена Давід – інспектор для нацменшин у Повітовому інспектораті шкільництва, Лісбета Верушка Калістру – представник СПР, Ілля Савчук – новопризначений інспектор з української мови та Марія Албу – інспектор з польської мови.

Були запрошені директори сучавських шкіл, в яких викладається українська та польська мови, завідувачі методичних гуртків, викладачі-методисти, викладачі української та польської мов. Брала участь і делегації з повітів, де існують школи

Виступає Генеральний консул Василь Боєчко

із викладанням української мови: Мараморошчини, Тімішу, Караш-Северіну, Ботошан, Сату Маре, Араду і Тульчі.

Пані Крістіна Теодорович відкриває роботу наради, представляючи президію та учасників. Наголошує на важливості такого добірного зібрання, головню тепер, на початку нового шкільного року, коли неодмінно треба ставити солідні підвалини виховання молодого покоління. Особливо звертається до інспекторів з української та польської мов, у відповідальності котрих вбачає найкраще проектування і найкраще вико-

нання завдань навчання та виховання школярів гімназійного циклу.

Пані Емануела Давід представила звіт навчально-виховної праці польської та німецької громад. Підкреслила бездоганну співпрацю із представниками Міністерства

СУЧАВА: НАЦІОНАЛЬНА НАРАДА ІНСПЕКТОРІВ, ВИКЛАДАЧІВ-МЕТОДИСТІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ НА МОВАХ НАЦМЕНШИН

освіти Польщі та Консульства Німеччини в рамках чітко обдуманих проектів, що почали розгортатись ще з 2002 року.

Надається слово генеральному інспектору з української мови, раднику в МНВ.

Ельвіра Кодря: – Хочу звернутись і особливо подякувати за плідну співпрацю на благо виховання української молоді, і не тільки, в душі щирого відношення до рідної культури, правильного навчання вживати рідне слово, Його Ексцеленції п. Василю Боєчку, голові СУРу Степану Бучуті, бувшому інспектору по викладанню української мови Лучії Міжок, заміну та відсутність якої жалію – добре б було, щоб політика не вмшувалась в справи освіти, генеральному інспектору Сучавського повітового інспекторату шкільництва та його заступникам.

Велике душевне задоволення відчуваю з нагоди чергової зустрічі із делегаціями всіх повітів, де викладається українська мова, викладачами, методистами, педкадрами.

Найпалкіше моє бажання є те, щоб ви розгортали вашу подвижницьку працю навчання та виховання нашої молоді у злагоді, єднанні та співпраці зі всіма чинниками, причетними до цього. Але не забувайте ніколи, що першим уроком для ваших школярів це ви! Ваші успіхи будуть вести їх до успіхів, а поразки ...

Генеральний консул України в м. Сучаві Василь Боєчко: – Вельмишановні пані та панове! Вельмиповажні пани інспектори! Пане депутат Гервазен Лонґер! Наскільки мені відомо, галузь навчання та

виховання ґрунтується, взагалі, на праці жіночої статі і тому я хочу їм, поперше, побажати Божого заступництва в їхній святій роботі. Це не означає, що стосовно мужчин в мене є інше побажання!

Хочу щиро подякувати за запрошення на таку важливу нараду двох меншин, української та польської громад, особливо пані Ельвірі Кодря за зусилля, вкладені в організування цієї події.

Хочу побажати новопризначеному інспектору по викладанню української та російської мов пану Іллі Савчуку успіхів в координуванні викладацьких діянь, щоб вдалося йому підняти на вищий щабель досягнення пані Лучії Міжок.

Приємно є те, що в роботі наради беруть участь всі викладачі української мови повіту Сучави та представники викладацьких колективів із решти запрошених повітів, бо це означає, що в Румунії українська меншина представляється на високому рівні.

Дозвольте передати вам вітання посла України в Румунії пана Теофіла Бауера. Його Ексцеленція бажає, щоб Національна нарада обох меншин поставила солідний фундамент в новому шкільному році вихованню шкільної молоді на рідній мові.

Я був присутній на урочистім відкриттю навчального року в

лиці «Лацку Воде» міста Серету, де українська мова викладається в чотирьох класах і окремо в кількох групах. Є намір наступного року заснувати двомовний клас, румунсько-український, де була б пряма

Має слово радник у МНВ Ельвіра Кодря

нагода пізнавати взаємно культуру обох народів-сусідів.

В місяці листопаді Україна стане асоційованим членом Євросоюзу, те що безсумнівно відкриє нові перспективи у співвідношенні в різних галузях в сім'ї європейських народів.

Хочу особливо подякувати викладачам

Євсебій ФРАСИНЮК

(Закінчення на 16 стор.)

Рибальство у гуцулів між традицією і бізнесом

Колись рибальство в горах було звичним, бо в кожному потічку водилася риба. Це було 50-60 років тому, коли не було лісовозів, але і кіньми було заборонено возити дерево потічками і потоками.

Існував обов'язок гуцулів-горян охороняти рибу, бо Путнянський монастир ще за часів Стефана Великого дав у користування надзвичайно велику площу лісів і пасовиськ з умовою стерегти ліси і річки від ворогів. Нормально, горяни користувалися лісами і рибою з потоків та річок, все було розсудливо і раціонально.

Коли мені було 12-13 років, я пас корови коло маленького потічка Погонішори. Василь Циґа, повертаючись з роботи додому, запросив мене стояти на березі річки і ставити спійману рибу у шкіряну лісницьку сумку (рюкзак). За півтора години спіймав руками понад 3 кг. форелі. Малу рибу кидав назад у воду.

Традиція рибальства була розвинута у гуцулів, а тепер – це історія.

Срібляста прозора форель завжди була гордістю гуцульських річок. У старі часи королівська риба жила справді по-королівськи – її водилося чимало, практично, в усіх потічках. Але й люди тоді допомагали рибі, яка завжди потребувала і чистої протічної води, і затишних заводей, – дбайливо облаштовували й розчищували місця її проживання.

Чому форель зникла з наших річок і потоків? Її знищили лісовози, воду забруднили, а головно скрізь все сміття кидають у воду, як на смітник. Лісничний кодекс та закон середовища строго забороняють це в наших горах, але на кожному кроці порушуються ці закони. Вся діяльність вдбувається вздовж річок: дерево з гір спускають на річки, де його обробляють, на річках його складають, а пізніше іншими машинами транспортують до фабрик для переробки. Забруднена вода і шум довели до знищення риби.

Смажена в домашній сметані форель, «струг» як кажуть гуцули – була традиційною стравою. Останнім часом вона стала окрасою ресторанних меню і водночас джерелом доброго прибутку. Відтак на форель почалося справжнє «полювання» заради грошей. Причому новітні рибалки прагнули здобути риби побільше й негайно, забули про традиції догляду за рибою та про відтворення умов її проживання, а часом застосовують зовсім хижацькі засоби вилову. Додайте до цього, як уже було сказано, засміченість річок побутовим сміттям, знищення заводей до нересту, зміну традиційної рослин-

ності на берегах – і можна не дивуватись тому, що природні запаси форелі в гірських річках не просто зменшилися, а практично зійшли нанівець. Тому й доводиться нині говорити не про збереження старих традицій, а про нові форми розведення і відтворення риби у гірських околицях – форелі.

Знаю, що колись лісничі старалися і відтворювали, розмножували форель у деяких гірських річках, випускали у ці річки мальків і лісничні повинні були їх стерегти.

Я спостеріг, що мої односельчани почали вирощувати форель коло хати у басейнах, де створили умови для проживання і розмноження. Правда, це лише там, де є умови забезпечення чистої протічної води.

Взагалі, із короткої практики і досвіду, хто має басейни із рибою коло дороги із інтенсивним рухом машин, головно великої тонажності, риба не розвивається як слід. А це через шум, який творить риби неспокій.

Форельна ферма – це бізнес, який приносить прибуток, якщо риба має добрі вищезгадані умови, вода протічна, спокій.

Туристи охоче приїжджають туди, де є стави із рибою, на пікники, і якщо дозволяє господар ставу, то самі ловлять рибу, залюбки відпочивають у такому мальовничому місці. Одне із іншим і в першій мірі професіональність в цих справах доводить до прибутку.

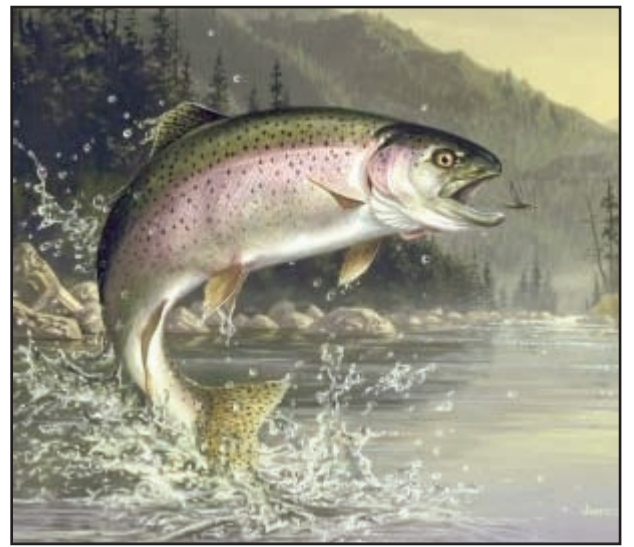
Тут, у нас, в Нісіпіті, це нове заняття, котре через кілька десятків років стане традицією.

Цим разом тільки три приклади: Тіміш Георгій, котрий має туристичну фірму, залишився без хати у повені влітку 2008 року. Збудував нову хату, а коло неї маленький став для риби; Петро Лоґош має став величенький.

Вирощування форелі у нашому селі – це нова галузь заняття, тому я, конкретно, мав розмову щодо цього заняття з трьома особами.

Тіміш Георгій каже, що має багато приятелів, які перебувають у нього по 2-3 дні. Чим їх приймати? Королівською рибою, смаженою в домашній сметані. Також має бужарню, де будить форель у димі із смерекової хвої. Форель, смажена у сметані чи бужена, має надзвичайний смак та приємний запах.

Викопав два стави і заселив їх рибою тому 8 років. В одному ставі має маленьку рибу, а в другому величеньку, починаючи із 250-300 гр., коли вже можна споживати. Рибу споживають не тільки гості, але і вся сім'я. Вирощує рибу тільки для споживання. Ніколи не взяв під рахунок прибуток.

Ліліяна Лоґош детально розповіла про вирощування форелі. Спорудили басейн із річкового каменя, поділили на чотири частини, починаючи для нересту (маленька риба), а далі, риба за розміром.

Воду протічну беруть трубами із одного сильного джерела на віддалі 600 м. В зоні джерела збудований басейн 3/3 м.

Завжди мали на увазі прибуток із вирощування риби. Дотепер не може похвалитися цим, бо минулого року, десь ізвечора, мали аварію у трубопроводах і через 20 годин більше половини риби, не маючи свіжої води, подохло.

«Годуємо рибу «гранулами», грануляція залежить від розміру риби. Також годуємо домашньою бриндзою, хлібом, випеченим без ніяких меліоративних речовин. У селі є пекарня де випікають такий хліб.»

Нерест купують від форельної фірми із Прісака-Дорней, коло Кимполунґу. Обов'язково транспорт здійснюється в спеціальних умовах, із тубом-киснем, бо риба без кисню гине. Спочатку привозили нерест від ферми із сусіднього села Бродина – 15 км без тубокисню, то через 20 хв. рибу поставили в басейн трошки заморочену.

У Петра Лоґоша, підтримує його дружина Ліліяна, у басейні існує приблизно 5000 штук форелі сріблястої, форелі «Веселка» (Circubeu) та звичайної форелі. За рік і два місяці роботи на мікрофермі риба не захворювала.

В кінці, пані Ліліяна сказала: «Мабуть, матимемо прибуток, але є коло риби роботи. В останній час продала 300 кг. риби. Ціна договірна, але не менш 24 лей/кг., як у великих магазинах».

Румунські правила (закони) риболовлі, а теж і в Україні, оберігають струмкову форель, хоча вона й не занесена до Червоної книги, зокрема, забороняють її ловити у верхів'ях карпатських річок. А от у численних приватних озерах і ставках на подібних фермах – будь ласка. Тобто, такий бізнес є і традиційним, і новим водночас.

Юрій ЧИГА

Подорож в гості до Шевченка

(Продовження з 3 стор.)

слухав їхні оповіді з часів Козаччини і Гайдямаччини, нарікання на тяжку кріпацьку долю і заспокоював: «Недовго ще залишилося – волею Божою позбудетеся цього ярма». На рідній землі він черпав теми та натхнення для своїх літературних творів. Або ж діставав аркуш паперу й олівець і захоплено змальовував місцеві пейзажі чи обличчя й фігури своїх земляків...

Третій день нашої поїздки на прохання учасників був присвячений відвідуванню показних пам'яток архітектури та духовності Києва: Печерська Лавра, Софійський собор, Володимирський собор, Михайлівський собор і Золоті Ворота.

Нагородою для нас стала напрочуд пізнавальна поїздка на Черкащину, організована Союзом українців Румунії на відзначення 200-річчя з Дня народження духовного батька українського народу Тараса Григоровича Шевченка. Пізнавально-виховна екскурсія людей різних поколінь у святі місця, де народилися Тарас Шевченко і Богдан Хмельницький, стала доброю основою для надання учасникам життєтворчих імпульсів розвитку духовного потенціалу, вивчення історії українського народу і багатобарвної України.

З наближенням Шевченківського ювілею необхідно, щоб Союз українців Румунії на основі пропозицій філії підготував всеосяжну програму

заходів з нагоди святкування 200-річчя з дня народження великого поета Тараса Шевченка спільно з українським Консульством в місті Сучава та Посольством України в Бухаресті.

До побачення, Київ, до побачення Шевченківський козацький краю! До нових зустрічей!

БЕРІМО ЗА ПРИКЛАД ПОЛЯКІВ

Недавно у Сучаві пройшла нарада викладачів і методистів української та польської мов, організована Повітовим шкільним інспекторатом, СУРом і Союзом поляків Румунії.

У своєму виступі депутат від польської меншини Гервазен Лонґер, дякуючи учителям рідної мови, які віддано служать їй, зазначив, що у школах Сучавського повіту, де вивчається польська мова, працюють і чотири викладачі з Польщі. Їх запрошено з історичної батьківщини, оскільки відчувалася потреба викладання польської мови на вищому рівні, маючи на увазі, що поляки (кілька тисяч) живуть компактно тільки у кількох селах Сучавщини.

Пан депутат підкреслив, що польська громада одержує немалу фінансову допомогу від Польщі. Так, наприклад, у селі Пояна Мікулуй збудовано нову школу, яка була віддана в адміністрування місцевим органам. Крім того, сказав депутат Гервазен Лонґер, кожна школа була оснащена щонайменше одним компютером.

Прочитавши виступ польського депутата, наведеного у репортажі про згадану подію Євсебія Фрасинюка, який друкуємо в газеті, я задумався над станом українського шкільництва в Румунії, в якому далеко не все гаразд, особливо через брак кваліфікованих учителів рідної мови і підручників, незадовільне матеріальне і технічне оснащення.

Відаючи належне нелегкій праці учителів і викладачів української мови, не можемо не зазначити і ту річ, що мало з них володіють досконало рідною мовою. Це помітно у їх виступах на різних культурних подіях, у дописах, які вони висилають до наших газет, у виступах на різних заходах і форумах СУРу, зрештою на підготовці учнів, навіть і тих, що беруть участь в олімпіадах з української мови та літератури, у фестивалях декламації поезії.

Причин у цьому чимало, вони нераз обговорювалися на сторінках українських часописів.

Тому хочу поставити риторичне запитання: чому би і нам не запросити учителів рідної мови з України? Не в кожному школі, розуміється, бо їх багато у Мараморощині, Сучавщині, Банатах. Та хоч би до українського ліцею в Сігеті, до шкіл у найбільших українських селах. У цьому могла б допомогти і Україна, та не тільки морально, а й матеріально, фінансово, як це робить Польща. Мабуть, не досить приймати молодих українців на навчання у вузах і педучилищах. Існує й угода про співпрацю у галузі освіти між міністерствами двох країн і цим можна скористатися.

Бо пройшло вже понад двадцять років, а ми все ще тупцюємо на місці і задовольняємося красним словом...

Михайло МИХАЙЛЮК

КОЛИ У СЕРЕТІ ЩЕ БУВ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІЦЕЙ...

Вже кілька років на культурні дійства у бухарестській домівці СУРу приходить Ярослав Обух, мій давній серетський знайомий. Обидва ми випускники Серетського українського ліцею – я 1959 року, а Славко – 1963.

Цього літа Ярослав Обух та його класні колеги відзначили 50-річчя від закінчення ліцею. Українську секцію тому 50 років закінчило 34 учні, а румунську 41. Славко розповів мені про зустріч і залишив дві фотографії.

Ніхто не написав про цю зустріч до наших газет, хоча серед випускників є видні постаті – бувший багаторічний голова Сучавської філії СУРу Іван Боднар і співробітник наших часописів та літературного журналу, заступник голови Сучавської філії СУРу, Іван Кідещук.

Читаю список українських випускників і стає сумно. Із 34 – десять пішло з життя занадто рано. Серед них троє негостинців, моїх добрих друзів: Петро Кідеша, викладач, директор школи у с. Калафіндешти (Сучавський повіт);

Віктор Клим, двоюрідний брат незабутнього друга і письменника Василя Кліма, учитель у марамороських Полянах; Іван Фрасинюк, викладач, директор Серетської восьмирічки. А ще добрий серетський друг, щирий українець Октавіан (Отто) Скоробогач. Хай буде земля їм пером...

Випускники українського ліцею мали щастя на славних викладачів українців. Це Богдан Яричевський (наш директор ліцею), Валентина Яричевська (математики), Микола Мигайчук (малювання), Іван Кирстюк (історії), Антон Вітвіцький (фізики), Ольга Худиковська (географії), Софія Яричевська (психології), Валеріан Янош (музики), Ілля Курилюк (російської мови). Вічна їм пам'ять!

На фото: випускники 1963 року – української і румунської секцій, які прибули на зустріч.

Михайло МИХАЙЛЮК

НАША ГОРДИСТЬ І НАДІЯ

ДЖОРДЖІАНА НІКІФУРЮК

«... Лучаються по наших селах доволі часто такі дивовижні появи. Все у них змалку не так, як у людей: і хід, і обличчя, і волосся, і слова, і вчинки ...» (І.Франко, «Малий Мирон»)

Джорджіана Нікіфурюк народилася та проживає у Балківцях, невеликому українському селі мальовничої Буковини. Мені приємно розказати про гарні здобутки моєї бувшої учениці, надіючись, що вони знайдуть відгук у душах інших дітей.

Цього року закінчила восьмирічну школу у рідному селі та вступила до Національного коледжу ім. Евдоксіу Гурмузакі міста Радівці.

Почавши із I-го класу і аж до восьмого, у неї були премії за навчання і поведінку.

Ми познайомилися, коли Джорджіана вступила до 5-ого класу. Скромна дівчинка із лагідною усмішкою відчувала любов до науки та рідної мови. Вона почала пильно вивчати українську мову, плоди її праці кожного року кращали.

У 5-му класі отримує I-е місце на міжнародному конкурсі ім. Петра Яцика. Також бере участь у конкурсі декламування української поезії, який відбувається у Сіготі й повертається з I-ою нагородою.

Кожного шкільного року Джорджіана завойовує перші місця за декламування віршів: у шостому класі I премію, у сьомому та восьмому класі другу премію.

Із сьомого класу пильно підготовляється для Олімпіади з української мови та отримує I-е місце на повітовому та національному етапах. Такі гарні результати має і у восьмому класі.

На конкурсі «День рідної мови» Джорджіана завойовує першість по есе та оригінальній творчості. Варто зазначити, що її віршики про рідну мову були надруковані у журналі «Дзвоник».

Я оцінюю Джорджіану за її працю, серйозність. Це допомогло отримати такі гарні здобутки.

Пильна учениця та поважна дівчина має цікаві захоплення. У вільний час вона читає книги, грає на гітарі та займається рисунками.

Її улюблені предмети – це румунська та українська мови, іноземні мови, історія та географія.

Про себе Джорджіана каже, що її мотто це «Пам'ятай що ти людина, / Добро сій, добро старай...» (Юрій Ракоча).

« Який цвіт розвіється з того пуп'янка? Се й проповіді не тяжко...» («Малий Мирон» І.Франко)

АНКА ШТЮБІАНУ

ПОКИНУВ «МИР» І СТУПИВ У СВІТ

(219-і роковини пам'яті Г.С. СКОВОРОДИ)

**«...Одна лиш істина вічна, а ми в ній,
як яблуна в своїм зерні...»**

(Байки харківські)

Григорій Савич Сковорода впізнав в природі істинну красу і відкрив в ній тайну вічності: постійне її відродження. Таким чином, він збагнув що і людина, яко частинка

істинно допомогти своєму народу пізнати самого себе і, нарешті, усвідомити справжні потенції національного пробудження; це було призначенням його життя!

Сковорода ставиться однаково як до природи, так і до людини: «Жодні фарби не передають при- ваби троянди, лілеї, нарциса настільки точно, наскільки в них з'явлена невидима Божя істина – тінь небесних і земних образів. Звідси народились ієрогліфіка, емблематика, таїнства, притчі, байки, подоби, приказки...»

Як у природі, так і в людині існує із Божого веління ота вічна істина справжнього призначення кожного зокрема в безмежній гармонії Світу.

Треба зауважити, що в природі постійне відродження, тобто вічність, забезпечує найсильніші запліднюючі та відтворюючі сили роду чи виду. Те ж саме вбачає Сковорода і в людському світі – вічність роду-народу забезпечують найсильніші в своїм призначенні індивіди: «... при одному і тому

ж стані життя один ублажається, а інший окаянствує...»

Внутрішній дух людини, оту «споріднену працю» із всевишнього призначення, Сковорода часто називав Мінервою. Михайло Ковалінський, автор солідного життєпису українського філософа та його улюблений учень-друг, записав такий погляд свого вчителя: «...бачачи несмілого воєначальника, грабіжника суддю, гордого богослова, пишного ченця, тощо, з докукою казав: Ось люди без Мінерви!»

Брак власної сім'ї, власного помешкання, надто скромні матеріальні ресурси не раз були нестерпно гіркотою в душі мислителя, але він скоро усвідомив, що в ті часи це жертва, без якої неможливо істинно пізнати самого себе,

Г. С. Сковорода любляв людину серцем і коли вона, людина, входила в його серце, то ставала йому другом. В серці він бачив істинну суть мирської людини, її земної частини: здатність працювати, допомагати ближньому, простити, терпіти, любити тощо. Вплині часу український мудрець став називати другом отой простий народ, поміж якого мандрував і від якого черпав його глибоку мудрість: «Жеребок мій з бідняками, / та Бог мудрості дав пай.» (Пісня 24-а)

Ось як описує той же самий М. Ковалінський прощання Сковороди з другом: «Розлучаючись, обійняв друга і сказав: Може бути, що я більше вже не побачу тебе. Прости! Пам'ятай завжди під час усіх твоїх пригод у житті те, про що ми часто говорили: світло і тьма, голова і хвіст, добро і зло, вічність і час. Дух мій визнав тебе здатним прийняти

істину і любити її».

І в тих же біографічних нотатках автор пригадує: «Наприкінці свого шляху відчув він спонуку їхати в те саме місце, звідки виїздив до друга ...»

Слобода Іванівка поміщика Ковалевського була тим місцем, де деякий час жив він раніше і куди прибув завершити існування своє».

Проживаючи тут, Сковорода з болючим оптимізмом висловлював прискорюючу свою тілесну слабкість: «Дух бадьорий, та тіло немичне».

За проханням поміщика він підкорився обрядним звичаям і покинув «мир» вранці, 29 жовтня 1794 року.

За власним проханням Григорія Савича Сковороду похоронили «на узвишші біля гаю і гумна» та написали складений ним такий вже відомий епітаф: «Мир ловив мене, але не впіймав».

Правдиве значення обрання місця вічного спочину та цього загадкового епітафу ми подали в одному із минулих номерів «Українського вісника» (2013 р.) і тому не будемо наполягати вдруге.

Все ж таки, корисно б було, щоб не забувалось, наполягти, що без світла гай залишається тим що є, і

тільки за допомогою світла-сонця і тайни хлорофілу рослинного світу перетворюється в ароматні, поживні соки.

Подібно і тіло людини без світларозуму залишається тим, що є, і тільки в творчій поєднанні зі світлом-мудрості ступає у безмежний вічний Світ!

Надгробний напис, складений Михайлом Ковалінським «Григорію Савичу Сковороді, що в Бозі спочив 1794 року, жовтня 29 дня» синтезує світлу і освітлюючу по-стать українського мислителя у Світі вічної істини:

*«Ревнильник істини й духовного
буття,
Він мудрий словом, розумом,
життям,
Прихильник простоти й найвищої
свободи,
Він щирий друг, йому убогість не
біда,
Досяг верхів наук, пізнавши дух
природи,
Достойний приклад всім серцям –
Сковорода».*

Пам'ятники споруджені Сковороді в різних місцях світу, і їх сьогодні не мало, стоять знаками шани та признання приналежності українського мислителя до світової мудрості.

Євсебій ФРАСИНЮК

МИКОЛА ЧЕРЕДАРИК

100 РОКІВ ВІД НАРОДЖЕННЯ
(1913 – 1994)

Історик і професор глибокої людяності

— спогад —

Пригадую не раз емоційно початок шкільного 1959 року у ліцеї «Штефан чел Маре» в Сучаві, коли я вступив у 8-ий клас. Тоді я, буковинський хлопчина, який жив дотоді в селі коло мами та братів, не знав що таке місто. Тепер хлопчина був відірваний від свого повсякденного середовища і став жити в колективному середовищі, тобто в гуртожитку, а це було нове і дивне. Ті часи були дуже важливі для майбутнього життя. Тоді я міг піти злою чи доброю дорогою. Але, на щастя, вибрав добру дорогу. Запам'ятав, що казали дома мама та брати: «Ти дивись, ти маєш обов'язок лише учитися, ти не дивись на других, які лентяють! Іншої роботи не маєш, так що бережи себе і книжку!»

Мав ще й інше щастя. Мав доброго класного керівника та викладача історії – Миколу Чередарика, який дуже серйозно слідив за моєю поведінкою. Він дізнався від директора сільської школи у Марицеї, нині покійного Аурела Велегорського, що я хлопчина порядний, та дуже бідний з дому, що мама вдовиця. Його, тобто мене, треба підштовхувати, направляти у поведінці.

Минув вересень в гуртожитку, а за гуртожинок заплатив мій брат Еміл. Прошли й інші місяці –

жовтень, листопад та грудень 1958 року, та ніхто не нагадував мені про оплату гуртожитку. Перед зимовими канікулами дістав я стипендію і гроші за минулі три місяці. Гроші віддав мамі і зупинив лише стільки, аби міг заплатити гуртожиток на січень 1960 року. (Десь після 20 років, коли я був викладачем та шкільним директором в Городніку де Сус, на одному засіданні з директорами повіту пан Аурел Велегорський з Марицеї каже мені: «Вікентію, ти знаєш, що три місяці в 1958 році за гуртожиток тобі заплатив професор М. Чередарик?»)

Я майже остовпів, мені стало дивно і соромно, і відповів йому: «Чому пан Чередарик не сказав тоді мені і не просив віддати гроші, коли мені видали стипендію?»

Я подумав: пан Чередарик, знаючи мій матеріальний стан з дому, залишив все від себе!

Негайно після засідання в Сучаві зайшов до помешкання пана Чередарика. На моє щастя, він був вдома і прийняв мене дуже здивований, питаючи, що сталося? Я прямо сказав йому про ціль мого візиту: «Пане професор, ці квіти означають вдячність Вам за Вашу наполегливу діяльність – хоча пізно – і за те, що заплатили

мені три місяці гуртожиток в 1958 р. Ви врятували мене тоді! Я кланяюся перед Вами, Ви наче були моїм батьком! Ви спасли мене тоді. Чому, скажіть правду, не просили тоді віддати гроші, коли мені дали стипендію?»

Пан Чередарик, будши і він схвилюваний, зворушений, сказав: «Не говори дурниці! Так було тоді, я про це і забув!»

Професор Микола Чередарик був і залишається в моїй душі як людина глибокої гуманності. Любив ближнього, любив свій український народ та боровся за права українців Буковини і доказував науковими дослідженнями їх права у цьому краї. Жив дуже скромно. Не любив хвалитися. Мало є сьогодні таких людей, таких професорів, як він. Най йому буде земля пухом! Най Бог простить його! Най Бог спочиває його! Був прикладом для всіх українців. Нам треба часто споминати його і писати про його життя, про його надзвичайну діяльність, яка би служила зразком молодому поколінню.

Ось чому хотів написати про цей випадок із життя знаменитого нашого попередника. Скільки буду жити, буду споминати та писати про професора та людину Миколу Чередарика.

З нагоди ста років від дня народження Миколи Чередарика можна ще багато більше написати. Я багато писав, чи читав статті про нього на урочистих зборах в ліцеї «Штефан чел Маре» в Сучаві в 2010 році, коли святкували 150 років від заснування цього ліцею та на різних академічних зустрічах у Чернівецькому університеті тощо.

Також писав про нього статті, котрі друкувались в різних часописах як: «Наш голос», «Кур'єрул українян», «Край ноу» (два рази), «Верховина» та «Обчіна літераре» (це часопис радівецьких письменників) тощо.

Постать професора, людини та щирого українця Миколи Чередарика буде жити вічно в наших серцях!

**Вікентій НИКОЛАЙЧУК,
бувший учень професора**

ІВАН МАРОЧКО – ДЕПУТАТ АКТИВНИЙ

Часто читаємо у пресі чи дізнаємося з телепередач про те, що в Парламенті Румунії, найвищому законодавчому форумі країни, є численні депутати і сенатори, котрі не виправдовують доручений їм виборцями мандат, тобто відзначаються своєю чотирирічною «анонімністю». Законодавчих ініціатив, пропозицій і зауважень до обговорюваних законів, політичних декларацій у них аж стільки, що їх можна полічити на пальцях однієї руки. Це люди, які потрапили в парламент випадково, за протекцією політичних партій, до яких належать, за послужливість перед місцевими «баронами», щедре фінансування виборчих кампаній. Зрештою, вони не мають солідної підготовки, аби активно включитися у процес розроблення і прийняття законів, їм бракує знань і тому їх «приліпили» до складу комісій, в роботі яких можна спокійно висиджуватися у м'яких кріслах, користуючись водночас всіма вигодами «народного обранця».

Протилежне можна сказати про депутата Союзу українців Румунії ІВАНА МАРОЧКА. Бо за фахом він юрист, якому проекти законів, які обговорює і затверджує парламент – доступні. Тому від початку свого мандату Іван Марочко є автором численних інтерпеляцій (інтерпеляція – особливий вид запиту депутата в парламенті, звернений до уряду в цілому або до окремих його членів з приводу загальної політики уряду або з певних питань. Інтерпеляція вимагає обов'язкової відповіді – «Словник іншомовних слів»). Український депутат має десятки зауважень і доповнень до проектів законів, які обговорюються.

Головна та річ, що інтерпеляції, з якими звертається до уряду депутат

Іван Марочко з трибуни законодавчого форуму, стосуються петицій, з якими приходять до нього виборці українці. Переді мною цілий список імен людей, які звернулися до свого депутата та з певними проблемами.

Це добре, що люди звертаються до свого представника у найвищому законодавчому форумі, вірячи що він може допомогти їм. Бо людям чинять різні кривди, вони часто натикаються на несправедливість, на обман, на нечесність з боку тих, котрі жадібно наживи, чужого добра.

Але пан депутат повинен бути дуже уважним з тими, хто приходять до нього із скаргами, бо ці скарги можуть бути фальшиві, головне ті, що стосуються певних дій СУРУ. На жаль, серед українців ще є «морганівці», котрі вважають, що вони ніби втратили якісь привілеї, яким мулять очі набутки української громади, ввижаються амбітні цілі. Є і такі, котрі у своїх амбіціях намагаються засновувати якісь організації, які суперечать Статуту СУРУ, а коли їх привести до порядку, вони звертаються до різних інстанцій, включно до парламенту чи суду. Та головне, щоби пан депутат відсіював зерно від кукулі і займався справами, що належать до його компетенцій.

Таких фальшивих українців пан депутат Іван Марочко повинен остерігатися, бо вони завдають великої шкоди українській справі.

Недарма кажуть у народі: сім раз відміряй, а раз відріж. Справедливість має служити тільки справедливим і чесним людям.

М. МИХАЙЛЮК

Львів. IV Міжнародний Конгрес «Світове українство як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті»

Напередодні Дня незалежності в Україні було проведено багато важливих міжнародних заходів, куди було запрошено, звичайно, і представників української громади Румунії. У галицькому місті Львові 21-22 серпня відбувся X-ий Світовий конгрес СКУ, куди поїхало восьмеро делегатів СУР. Так само і Форум Української молоді діаспори «Тернопіль 2013» проходив у цю пору, в якому брала участь і молодь із Румунії. Але варто також зазначити, що у Львові відбувся ще один конгрес, не менш важливий від першого, який почався якраз на наступний день після закінчення X-го Конгресу СКУ і на якому я мала радість і честь бути. У тому ж Національному університеті «Львівська політехніка» пройшов і IV Міжнародний Конгрес «Світове українство як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: «...землякам моїм в Україні і не в Україні...», присвячений 200-літньому ювілею Тараса Шевченка, з 23 по 24 серпня. Ініціатор проведення Конгресу та головний організатор – Міжнародний інститут

освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (МІОК), якого очолює директор цього інституту пані Ірина Ключковська. У Конгресі взяло участь понад 400 учасників із 29 країн світу: Австралії, Аргентини, Білорусі, Бразилії, Великобританії, Вірменії, Греції, Естонії, Ірландії, Іспанії, Італії, Казахстану, Канади, Китаю, Латвії, Німеччини, Польщі, Португалії, Російської Федерації, Сербії, Словаччини, США, Угорщини, Франції, Хорватії, Чехії, Румунії та всіх областей України. Із Румунії було записано в програмі конгресу четверо осіб, які мали представити доповіді, але представляла нашу

країну тільки я. У рамках Конгресу відбулось 26 культурно-мистецьких заходів, присвячених 200-літньому ювілею Тараса Шевченка, зокрема презентації відеопроєктів, книг, музичних інструментів, покази фільмів української діаспори, численні виставки українських дизайнерів і митців із сучасною інтерпретацією Шевченкіани, виставки, присвячені Голодомору. У відеопроєкті «Українські дітки у світі читають «Кобзар» взяли участь, особливо завдяки старанню Александра Греченюка і діти з Румунії. Я була горда бачити, як дівчинка із мого рідного села Вишавська Долина Джорджіана Бойчук прекрасно продекламувала вірш Тараса Шевченка (у відео-записі), перед учасниками конгресу. Центральними подіями у рамках Конгресу стали дві конференції: IV Міжнародна науково-практична конференція «Світове українство як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: «...землякам моїм в Україні і не в Україні...» та II Міжнародна науково-практична конференція «Тарас Шевченко та кобзарство». Мені випало виступити у останній, де представила «Шевченкіану в Румунії та 20-річне проведення Шевченківських днів українцями Румунії». Тема мого виступу захопила багатьох учасників, а колишнього міністра культури України Ігора Ліхового, присутнього на заході, особливо зацікавило ставлення румунського письменника і критика Константина Доброджану-Геря до «феномену Шевченка» і його спогади про Україну. На 2 пленарних засіданнях, 15 круглих столах та 4 панельних дискусіях IV Міжнародної науково-практичної конференції «Світове українство як чинник збереження держави Україна у міжнародній спільноті» виступило 230 учасників, серед яких – науковці, викладачі вищих навчальних закладів, представники державних структур, українських громадських, культурно-освітніх організацій, духовенство з України і з-

за кордону. Робота конференції проходила у 6 тематичних напрямках.

Слід зазначити, що конгрес МІОК був проведений вперше у 2006 році, коли він носив ще назву Міжнародної конференції української діаспори, але ця конференція, до якої прилучилося дуже багато українців із цілого світу, «переросла» у конгрес і вже наступний подібний захід, який проходив літом 2008 року, назвали II-им Конгресом української діаспори. Коли проходив III-ій Конгрес 23-25 червня 2010 року, був офіційно відкритий у Львові «Сад світового українства» (а між ними і вишня, яка представляє українців Румунії) – символ духовної єдності українців з різних континентів нашої планети. Я мала

честь бути учасником усіх чотирьох конгресів завдяки пані Ключковській та її заступниці пані Марії Галік, які співпрацюючи із Фондом Галактика бувшого президента Леоніда Кравчука, який видає збірник «Україна і українці – цвіт нації, гордість країни», пропонували включити до

нього певних видатних українців діаспори. І так, у 2008 році моє ім'я увійшло до цієї престижної книги. За два дні перебування у Львові я мала приємність побувати на двох надзвичайних концертах. Перший – проведений 23 серпня Львівською обласною організацією товариства «Лемківщина», яка виповнила 25 років свого існування і запросила на сцену театру ім. М. Заньковецької ряд відомих лемківських ансамблів пісні і танцю, щоб разом відзначити цю урочисту річницю. Друг гуцул з України, який сидів біля мене, зауважив: «Якщо наші гуцули проявляються своїм прекрасним живим танцем, лемки славляться насамперед гармонією і багатоголоссям співу». Рада згадати, що цим концертом вела співачка Софія Федина, молода патріотка України, голова Федерації лемків, давня знайома і подруга багатьох українців Румунії (варто б її колись запросити до нас, щоб послухати її чудовий спів). Наступний святковий концерт відбувся на 24 серпня, якраз у День незалежності України, коли у Обласній філармонії пройшло офіційне закриття IV Міжнародного Конгресу «Світове українство як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті». Концерт, присвячений Шевченківській річниці мав за девіз «...Землякам моїм в Україні і не в Україні...», на якому український інструмент – бандура – лунав цілий вечір. Зачарували присутніх відомі світу бандуристи, старші і молодші, славний оркестр бандуристів, а особливо вразили всіх чотирирічна і семирічна бандуристки, які уже встигли відзначитися у різних конкурсах (правда, для них були вироблені спеціальні бандурки, в мініатурі). В кінці цього надзвичайного і незвичайного концерту з урочистим словом виступила Голова організаційного комітету Конгресу, директор МІОКу Ірина Ключковська, яка вразила, як завжди, учасників своєю відданістю, енергійністю, але і красномовністю. Вона, між іншим, піднесено сказала: «Сьогодні стверджуємо: ми щасливі люди, бо саме нам доля дарувала унікальний шанс бути свідками проголошення Незалежності України, учасниками революції кольору сонця, долучитися до відзначення 200-ліття Тараса Шевченка. Але саме на нас лягає величезна відповідальність – розбудувати, утвердити українську Україну, Україну Шевченкової мрії».

Ярослава КОЛОТИЛО
Фото авторки

Михайло Гафія ТРАЙСТА

«Навіщо поспішаєте... навіщо, ви, люди, поспішаєте відразу сказати про якусь річ, що вона божевільна або мудра, добра чи погана? У чому сенс усього цього?»

Йоганн Вольфганг Гете

«Дух дихає, де хоче, і його голос ти чуєш, та не відаєш,

звідкіля він приходить, і куди він іде...»

Євангеліє від Івана

1.

На мить відчув якесь дивне почуття, що все це відбувається не з ним, а з кимось іншим, з людиною, якої він навіть не знає. Ні в якому разі тією людиною не міг бути він – Петро Дунька, чи Дмитро Дунька, як бозна чому називали його, і навіть силували признатись, що він не Петро Дунька, Петро Тодорин з-під Могилок, як називали його в селі, а Дмитро Дунька. Та, мабуть, це тільки страшний сон. Ось-ось він прокинеться і все буде гаразд, але серйозний голос майора міліції розвіяв його даремну надію:

– Слухай, чоловіче добрий, яка тобі хосна з того, що ти не хочеш назвати себе Дунькою, Петром Дунькою, ну, яка хосна, скажи?!

– Та я признаюсь, що я Дунька, але тільки не Дмитро, а Петро. Петро Дунька, Петро Тодорин з-під Могилок!..

– Якщо ти Петро Дунька чи Петро Тодорин з-під Могилок, чому твої сусіди підтверджують, що ти Дмитро Дунька?

– Люди, з якими я зустрівся на вулиці? – запитав здивований.

– Так, саме вони! – кивнув головою майор.

– Вони не мої сусіди, я до сьогодні не бачив їх...

– Ти народився і живеш у Верхнянці, так чи ні?

– Так, тут у Верхнянці.

– І люди з якими ти зустрівся на вулиці, не твої сусіди?

– Ні!

– І ти не Дмитро Дунька?

– Ні! Я Петро Дунька, Петро Тодорин з-під Могилок!

– Тоді чому Анна Дунька, твоя дружина, твердить, що ти її супруг Дмитро Дунька, про якого вона знала, що помер?...

– То не моя дружина, мою дружину звати Марія. Марія Штефкова – дочка мельника Штефка з Стижерецької долини, і я не помер. Правда, переходив на той бік, але помирати не помирав.

– А-а-а, ти признаєш, що переходив на той бік?

– Так, переходив.

– І як тобі подобалось на тому боці?

– Подобалось, бо дуже гарно і спокійно.

– Спокійно кажеш, і в чому той спокій? Поясни і мені!

– Та так, відразу не відчуваєш ніякої суєти, забуваєш про всі буденні турботи та злидні, в яких живемо на цьому боці.

– Ось як! – витер хустиною спітніле чоло майор.

– На цьому боці, кажеш, злидні, турботи, суєти...

– Життя важке, пане.

– Якщо там такий спокій, тоді чому в дідька ти не залишився там, а повернувся морочити мені голову?! – гримнув кулаком об стіл майор.

Петро, чи Дмитро Дунька, не злякався, не підстрибнув, як це робили інші, коли майор гатив кулаком об стіл. Навіть бровою не моргнув, а глянувши майорові прямо у вічі, знизав невинно плечима і сказав спокійним голосом:

– Здається, ще не настав мій час... А на той бік я пішов тільки в гості.

– Тільки в гості! – скрикнув майор. – Він пішов

ЛЮДИНА З ТОГО СВІТУ

(Новела)

у гості на той бік, і у кого ти був у гостях?

– У сержанта Євсебія.

– У сержанта?... У Євсебія?!

– Так, пане!

– Євсебія і ще як? – збирався занотувати майор.

– Ністор Євсебій, але ми всі його звали Євсебієм, навіть сержантом не називали.

– Хто ви?

– Весь взвод, – відповів спокійно Дунька.

– Ось як, – посміхнувся майор, – ви разом служили у війську, після чого Євсебій перейшов на той бік, а тепер запросив тебе до себе у гості, так? – зрадів майор, ніби то відкрив бозна яку велику таємницю.

– Я не служив у війську, бо почалася війна, ми познайомились на фронті.

– На фро-о-онті?! – недовірлива запитав майор. – Ти воював на фронті?..

– Так, воював, навіть раненим був, – торкнувся рукою лівого плеча Дунька.

Впевнені відповіді Дуньки заспокоїли майора. Він анкетував безліч порушників закону: злодіїв, різних жуликів, навіть і вбивць, – тверді горішки, яких важко розкусиш, але цього разу йому здавалось, що перед ним людина, яка не бреше. Тобто, не знає іншої правди, окрім тієї, про яку говорить, хоча його правда зовсім не є реальною. Майору стало жаль, що гримав на нього.

– А ти знаєш, який зараз рік? – запитав майор.

– Та як мені не знати, Боже ня прости! – здивувався Дунька. – Тисяча дев'ятсот двадцятий.

– Значить, ти, воював у Першій світовій війні, – мовив майор і подавив на кнопку дзвінка.

До кабінету увійшов високого росту старшина, майор кивнув головою у бік Дуньки.

– Ходім, хлопчино, руки за спину! Ось так! – наказав старшина і повів його до арешту.

2.

– Я більше так не можу, Анно, не можу і годі! – вибухнув однієї неділі після обіду Дмитро Дунька.

– Не гніви Бога, Дмитре, бо інші живуть у злиднях, не мають за чим води напитись і не нарікають, як ти. Сьогодні говорив у церкві панотець, щоби кожен був вдячний Господеві за те що має і не нарікав, бо нарікання – гріх неспасений!

– Та хіба я на Господа нарікаю, Анно? Яке мені діло до Господа? Я маю, що маю з тими, що п'ють нашу кров і не дають нам радіти тим, що ми заробили кривавим потом, з цими я мав би рахубу, з партійними товаришами, які забирають від нас все. Бог би їх побив з їхнією партією!..

– Сокотись, Дмитре, таких слів, бо якби ти нарікав на Господа, то Він би простив тобі, а ці не простять, Дмитре, не простять! – застерігала перелякана Анна.

Боялась дуже за нього, за Дмитра, бо мав нетерплячу натуру – буває, запалиться, як іскра, з будь-чого, а до того ще дуже любив жартувати та розказувати всякі небилиці про партійних і навіть про самого Чаушеску.

«Ти не помреш у своєму ліжку, Дмитре!», – сказав йому одного разу вчитель Ануцяк, якого в селі не любили через те, що заліз у неприязнь з багатьма верхнянськими ґаздами.

«А, по-вашому, де помру, товаришу вчитель?», – запитав його глузливо Дмитро.

«В тюрмі, де місце таким, як ти!», – відповів той.

Останнім часом Дмитро осівся, відколи подружив з братами Іваном та Василем Тодерашами та з Григорієм Дудкою, до корчми більше не заходив, бо ці були баптистами і намагались навести його на «Божу стежину», але намовляли втікати разом з ними до Америки.

Цієї триклятої Америки боялась Анна гірш його жартів та нестримної натури.

– Ти, гадаєш, Дмитре, що в Америці ростуть калачі на плоті і чекають на тебе, щоб ти збирав їх? – запитала його одного разу.

– Я не лізу на чужі плоті, ані чужих калачів мені не треба, тільки хочу знати, що все придбане мною є моїм! – різко відповів Дмитро.

– А тепер все, що ми придбали, хіба не наше, Дмитре, бійся Бога!

– А, по-твоєму, воно наше, Анно? І телята, що в нашому хліві, теж наші, га?

– А чий ж, Дмитре? – сплеснула руками Анна.

– Тоді завтра заколю одне, га?!

– Осядься, Дмитре, хочеш до буцегарні, як професор Бачі?

– Та ж ти кажеш, що вони наші, а зі своїм ґазда робить, що захоче!

– Ой, Дмитре, Дмитре, казав тобі Ануцяк, що не помреш у своєму ліжку... – суєтилась Анна.

Другого дня Дмитро вирушив поїздом до Бозовичу разом з братами Тодерашами та з Григорієм Дудкою. Вони вже лісорубили разом і заробляли гарні гроші, але цього разу Анна, хотіла була, щоб він залишився вдома.

(Далі буде)

Іпотешти?

По Яському радіо ведеться програма під назвою: «Oamenii Moldovei» (Люди Молдови), від понеділка до п'ятниці між 11⁰⁰-13⁰⁰ год.

Приходить репортер в громаду X чи Y і говорить з представниками примарії, ідуть до школи, бібліотеки (якщо є!). Бесідуєть з господарями.

Говорять про культурну діяльність, розуміється, якщо вона існує. Правда, в одних громадах є що записувати – чи то співанки, чи якісь звичаї.

І ось одну із передач реалізували у селі Іпотешти Сучавського повіту.

Репортер представив коротку історію комуни Іпотешти, до якої входять і села Лісаура та Тішевіці.

Він уточнив, що назва цих сіл українського походження.

Як годиться, репортер говорив із начальством – чи то адміністративним, чи то шкільним. Правда, вони багато цікавого сказали, але...

Ніхто з них не мовив ні словечка про Корнелія Регуша, про Івана Негрюка і навіть про Юрія Лукана. Адже Юрій Лукан тут викладав багато років і, мабуть, вчив і тих, що не згадали його добрим словом. Вони не знають латинську поговорку: «De mortuis nihil sine bene»? (Про мертвих тільки добре).

Мої точки зору (Продовження)

Корнелій Регуш, Іван Негрюк та Юрій Лукан (хай їм буде земля пером і пухом!) заслужили, щоб їх згадували...

Моя точка зору? Ті керівники, які не можуть оцінити справжніх людей, не варті, щоб і про них колись хтось згадав добрим словом...

Чому нас так мало?

По яському радіо кожної середи виходить в ефір передача для українців, яку веде Михайло Міхаєску-Анюк.

2-го жовтня в рамках програми Міхаєску-Анюк взяв інтерв'ю українському депутату Іванові Марочкові.

Між іншим, пан депутат сказав, що після останнього перепису населення українців

знайшлося десь біля п'ятдесяти з чимось тисяч, та насправді українців є в кілька раз більше. Чому на папері нас так мало? Свідомість і рецензори винуваті!!

Після передачі мені подзвонили кілька випускників українського відділення Серетського ліцею, нині пенсіонери.

Вони одноставно казали: тривога, Коля! Чому нас так мало? Я запитав їх: а на переписі ви як записалися? Румунами? Чому? Вони щось мені бурмотіли.

Я зрозумів, що вони нібито «українці підпільні»!

Казав і буду казати: тому десятки років багато наших закінчили український ліцей у Сереті і жували дуже білий хліб. Мали добрі посади, зарплату хорошу, мають пенсію добру.

Історія повторюється. Після грудневої революції знову сотні «наших» закінчили педагогічні українські ліцеї (відділення) чи то в Сучаві, чи то в Чернівцях. Одні з них закінчили і факультет в тих же містах. Та багато з них не викладають українську мову. Цураються її, тікають від неї, як чорт від ладану. Чому? Бракує совість – це моя точка зору.

Правда, знаходяться і гарні випускники, які викладають українську мову. Може знайду час і буду писати і про них. Вони гідні цього. Але з одною квіткою...

Боюся, що на новому переписі нас буде ще менше...

Микола КУРИЛЮК

Чудесне село Летя!

21 вересня, субота. Цікава була наша подорож. Ми рушили з Тульчі до села Леті пароплавом. Здається, природа прихильна до тих, котрі її люблять. І справді, кожного року, коли святкується храм церкви (21 вересня Різдво Пресвятої Богородиці) сонце наче підкреслює святочність події. В селі Леті нас чекала з обідом, а після обіду поїхали в чудесний ліс. В лісі дерева наче прибралися в жовте листя, червона калина наче посміхалася до нас, а кучерявий старий дуб суворо шелестів жолуддям, наче питав, чому ми так пізно прийшли до нього. І гай шумить, запрошує збирати ягоди і фрукти, дикі груші та яблука-кислиці та сушити для узвару на Святий вечір. Коло старого дуба є керниця, де ми напились холодної води. Там недалеко і гора, як у нас кажуть кучугура Омера (вища лісу). Фотокореспонденти з Тульчі без слів дивувались. Такий чудесний наш ліс Летя, чудо природи.

Веселі і раді ми вернулись в село і почався концерт. Відкрив свято голова Тульчанської філії СУРу Дмитро Черненко. Пані примар села Леті Флоріка Ганчеренко привітала присутніх теплими і щирими словами, а Іван Максим, голова місцевої організації, розказав про своє село Летя.

Першим виступив хор «Рибалка» із села Крішан під проводом Флоріки Шербан. Вони виконували пісні «Тече вода», «Ой у гаю, гаю» та інші гарні українські пісні.

Далі виступив хор руських-липованів «Зоря» з села Свиставка (6 км

від села Леті). Програму продовжила вокальна група «Біла рожка» з села Леті під керівництвом Доріни Максим. Вона цікава пані учителька, її всі діти в школі люблять, а старші поважають.

Прозвучали українські козацькі пісні ансамблю «Задунайська Січ» з міста Тульчі. Нас дуже зрадувало, що всі люди співали з нами. Це означає відродження українства в нашому краю. Це заслуга повітової філії СУРу Тульчі та її голови Дмитра Черненка.

Настала ніч. Маленьке село притихло, де-не-де чути як співають півні. Кімната чиста, а коло вікна висять пучечки ченчику і васильчику. Жовті гутулі на столі, а з стелі висять грони винограду. Ми у раю, так гарно пахне осінь. Рано, як зійшло сонце, ми зібрались знову до Тульчі, задоволені, що були там, де проживають наші українці, нащадки задунайських козаків. В серці бринить струна, а в очах блищить сльоза...

Валентина БАТАКЕ-БУРКОВА

З народного гумору

Подарунок

Перед самим Різдвом Петрові пощастило зловити зайця.

– Понесу панові в подарунок, – сказав жінці.

Поклав зайця в мішок і вирушив до міста. В сусідньому селі зустрівся з другом.

– Куди ти, куме, йдеш? – питає той. – Бачу,

в далеку дорогу ти зібрався...

– До пана. Несу йому живого зайця в подарунок.

А кум пропонує:

– Ходи в корчму, по півдеці вип'ємо... На дорогу добре буде...

Поки Петро пив чарку та закусував, кум розв'язав мішок, якого лишили за порогом, вийняв зайця, а туди запхав корчмаревого собаку.

Коли Петро прийшов до пана, вклонився й питає:

– Що б ви, паночку, сказали такому чоловікові, який подарував би вам зайця?

– Подякував та й пригостив би, – каже пан.

– Ось я й приніс вам живого зайця...

Петро розв'язав мішок і тільки що хотів вийняти зайця, а звідти як вискочить собака та як почне гавкати з-під ліжка!

– То не заєць, Петре, а собака, – дивується пан.

– Що ви, пане, це заєць. Я сам його зловив.

– А чого гавкає?

– Дуже налякався.

**Подав Алекс КОРНИЩАН
студент**

ПРОГРАМИ І ПРОЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДЛЯ МОЛОДІ

Літня школа

Управління у справах молоді, програм і проектів Міністерства молоді та спорту провело 24 серпня проект «Літньої школи», призначений в основному для молодих людей з метою розвитку навичок в різних формах вираження, а загальна мета цього проекту – навчання через досвід.

У проекті брали участь і представники молоді Союзу Українців Румунії, студенти клузького університету ім. Бабеша Бояй: Світлана Лавіца, Іван Полянчук та Лівіу Романюк, які представили історію, традиції, культуру та народну ношу українців з Румунії.

Мета проекту – розвиток навичок молодих людей у різних формах прояву через навчання на основі досвіду, а конкретні цілі це оптимізація державної політики молоді; стимулювання асоціативності, волонтерства молоді та сприяння розвитку підприємництва серед молоді.

Проект здійснювався наступним чином:

МОДУЛЬ 1 – Море (24.08 – 13.09): Вама Веке, повіт Констанца.

Тема 1 – Новини і перспективи в роботі з молоддю

Тема 2 – Асоціативність та волонтерство

Тема 3 – Антрепренерство

Тема 4 – фінансування ЄС

МОДУЛЬ 2 – Гори (26.08 – 10.09): Синая, повіт Прахова.

Тема 1 – Сталий розвиток: (08.26 -31.08) – Синая.

Конкретна мета цієї теми полягає в стимулюванні асоціативності, волонтерства серед молоді. Над цією темою працювали представники Міністерства молоді та спорту, які запросили учасників до вибору методології.

На відкритті Богдан Тилмачу, директор молодіжних програм і проектів у Міністерстві молоді та спорту, виступив з короткою доповіддю про майбутні проекти та стратегії Міністерства.

Особлива увага приділялася стійкому розвитку активності серед молоді, закликаючи присутніх взяти участь у державних структурах (для тих, хто не є членами неурядових організацій) і брати участь у волонтерських проектах ММС та в інших проектах, здійснюваних іншими структурами. Треба підкреслити, що робота проводилася згідно з програмою як indoor (всередині) так і outdoor (просто неба).

Проекти просто неба допомагали ознайомити аудиторію з роботою довгострокового сталого розвитку.

Отже, «освіта для життя», доповнюючи освіту, отриману у школі та сім'ї, розвиває самосвідомість і бажання дізнатися, досліджувати і відкривати. Досвід керівництва дає дітям і молоді можливість розвивати свої лідерські навички та застосовувати їх на практиці. Це досягається шляхом

зосередження уваги на групову діяльність, даючи кожному можливість координувати групи, до якої він належить, а головне приємно провести час, відпочити, це будучи підтримкою для дітей і молодих людей в їх фізичних, інтелектуальних, соціальних і духовних галузях. Це дає можливість дорослим допомогти молодим людям поліпшити відносини між поколіннями і якість нашого суспільства. У безперервному процесі розвитку особистості за допомогою навчання набувати досвід роботи з дітьми та молоддю.

Тема 2 – Мультикультуралізм (31.08 -05.09): Синая

Мета цієї теми полягає у сприянні збереження духовних, релігійних і культурних традицій молоді національних меншин Румунії.

Практичні заняття проводяться протягом усього періоду, даючи можливість аудиторії краще зрозуміти культурні навички та традиції національних меншин та їхню важливість для життя.

Молоді учасники представляли творчість та ініціативи в області мультикультуралізму.

Тема 3 – Здоров'я та спорт (05.09-10.09): Синая

Конкретна мета цієї теми полягає у сприянні здорового способу життя через спортивні заходи для молоді, де учасники могли ознайомитись з заходами, які мають на увазі важливість здорового способу життя молодих людей, можливості та ініціативи виживання в економічні кризові моменти, якість продукції та наполегливість.

Сприяння проекту було проведено за допомогою плакатів і через сайт ММС та рекламні матеріали (футболки, бейсболки, папки, ручки).

Головне те, що ці теми Літньої школи відбулися добре і дали можливість молоді національних меншин Румунії ознайомитись з досвідом ініціаторів проекту та навчатися самим розробляти їх.

Микола Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ,
економічний радник СУР

Покровонько, покрий мою головоньку

Загартовані постійними військовими походами, звиклі дивитися смерті в очі, цього разу козаки падали нськіна коліна й ридали, прощаючися зі своєю матір'ю – Січчю Запорозькою. До цього їх змусила «вража баба», як називали в народі Катерину II, котра разом зі своїми коханцями знищила козацькі вольності й зруйнувала за допомогою російських військ «козацьку республіку».

Щоб уникнути переслідувань і покріпачення, значна частина козаків вирішила переселитись у пониззі Дунаю й започаткувати Задунайську Січ.

Перед тим, як залишити Запоріжжя, козаки вночі зійшлися до Січової церкви, названої на честь Богородиці, щоб востаннє помолитися своїм покровительцям: «Покрий нас чесним своїм покровом і ізбави нас від усякого зла».

Взявши з собою ікону Покрови, вирушили в чужий край.

Чому, власне, образ Покрови так припав до вподоби запорожцям? Пресвята Богородиця була покровителькою не тільки козацтва, але й України. Під час другої світової війни Українська Повстанська Армія теж обрала собі свято Покрови, яке відзначають 14 жовтня.

Вперше цей празник виник у Греції 903 року. Культ Покрови в Києві поширився досить рано. Він замінив богиню родючості.

Найбільшої популярності культ Покрови сягнув у XVI-XVIII століттях.

Жінки вважали празник Покрови своїм святом. З нетерпінням його чекали заручені чи дівчата, які сподівались на сватів.

Існують прислів'я:

Покровонько, Покровонько, покрий мені головоньку.

Опісля дівчата зверталися до своєї покровительки з різноманітними молитвами. В народі існує безліч легенд про те, як ошчедрює Покрова дівчат своєю ласкою.

Зі Святою Покровою пов'язано чимало метеорологічних спостережень та приказок:

* Яка погода на Покрову, такою буде і зима.

* Якщо в цей день сніг не покрити землю – не покрий в листопаді й грудні.

* Хто лежить до Покрови, той продасть усі корови.

* До Покрови давали молоко корови, а після Покрови пішло молоко в роги корови.

* До Покрови думай про пашу корови.

* Недалеко до Покрови – ще сіна накошу, а прийшла Покрова, – замілила мова.

* Прийшла Покрова – всохла діброва.

З приходом Покрови починаються храмові свята. І в моєму рідному селі Луг над Тисою храм церкви на Святу Покрову. В цей день приходять в село сини і дочки села, щоб похорамувати з своїми родичами.

Микола КОРНИЩАН

Ганна ЧЕРІНЬ

ЩОДЕННИК ШКОЛЯРКИ МІЛОЧКИ

1. ЗАВТРА ДО ШКОЛИ

Торік я ще була мала,
Не діставала до стола,
То й клала на стілець підвишку -
Грубезну телефонну книжку.
А вчора стала до одвірка
(Це в нас така для мене мірка),
Дивлюсь – я виросла два інчі -
Хай книжку підкладають інші!
Я раптом виросла велика:
Не лізе ніжка в черевика,
Короткі стали спіднички,
Тріщать у плечах блюзочки!
Та маю я хорошу маму,
Що всякого купила краму:
Нові суконочки осінні,
І черевички теж нові,
Що витерплять моє носіння,
І спідничок нових аж дві!
Я з вечора книжки складала,
Гостренько олівці стругала,
І спать пішла якнайраніше,
Хай в школі буду розумніша!

2. ПЕРШИЙ ДЕНЬ

Раненько я прийшла до школи.
Там діти вже гули, як бджоли,
З новими зшитками в руках,
В нових гарненьких суконках.
Усі зачісані і вміті,
Проте, готові і щомиті
Почати гратися в війну
Й скакати у хащах бур'яну.
Вже Лесь із Павликом завзято,
Хоч і одягнені про свято,
Взялись боротись не на жарт:
– А покажи, чого ти варт!
Були б качались по подвір'ю,
На щастя, врятував дзвінок.
Не довелось летіти пір'ю
Із їх новеньких сорочок.
Нова нас вчителька зустріла,
В нову кімнату повела;
Вона сміятись гарно вміла
І видно, що зовсім не зла.
Тут ми не долічилися Али –
Лишилась знов на другий рік!
Ми всі читали, малювали –
І непомітно час протік.

Чому дерева восени скидають листя?

Взимку зазвичай сповільнюється зростання дерев і струм соку усередині стовбура.

І тоді листя стає непотрібним, навіть шкідливим дереву. Дійсно, у дерев немає достатньої кількості соку, щоб жити їх, і листя може замерзнути, як і дерево цілком. Влітку, коли тепло і багато світла, листя сприяє живленню дерева завдяки хлорофілу, що міститься в ньому. Але взимку світла і тепла недостатньо для виконання листям свого завдання. Тому листя в'яне і опадає, а коли повертаються теплі дні, з'являється нове.

Цікаве про котів

❖ Коти ніколи не нявкають один з одним. Цей звук призначений спеціально для людей.

❖ «Товариські» коти ходять за Вами з кімнати в кімнату, щоб контролювати Ваші дії.

❖ Коти можуть видавати близько 100 різних звуків. Для порівняння – собаки лише близько 10.

❖ Падаючі коти завжди діють однаково. Спочатку вирівнюється голова, потім спина, потім ноги, а в кінці вигинається спина, щоб пом'якшити приземлення.

❖ Якщо кішка дере меблі, спробуйте додати цьому місцю аромат лимона або апельсина. Кішки ненавидять ці запахи.

❖ Чим більше ви говорите з котами, тим більше вони говорять з Вами.

❖ Жираф, верблюд і кіт це єдині тварини-іноходці, при ходьбі у них йдуть спочатку ліві лапи, а потім праві. Така ходьба гарантує швидкість, спритність і тишу.

❖ Скільки років вашій кішці за людськими мірками? Якщо вашій кішці 3 роки, це відповідає людському 21 року. Якщо 8 років, то по-людськи – 40. Якщо 14, то 70 людських років.

❖ Якщо кішка біля Вас, і її хвіст тремтить – це найбільше відчуття любові, яке вона може виразити. Коли хвіст починає опускатися, значить, настрій змінився – можна відійти, вона не образиться.

❖ Коти труться об людину, щоб «перебити» чужі запахи.

❖ Котам, щоб бачити, вистачає 1/6-ї світла, необхідного людині. Їх нічний зір дивний! У темноті очі kota використовують навіть світло, яке відбилося від сітківки.

❖ Коти, на відміну від собак, не можуть сфокусувати погляд на близько розташованих предметах, тобто коти далекозорі, а собаки короткозорі. Фактично, краще всього кішка бачить на відстані від 75 см до 2-6 метрів.

❖ Коти відчувають запахи в 14 разів сильніше, ніж люди!

❖ Коли ми гладимо kota, у нас знижується частота серцебиття і кров'яний тиск. А люди з серцево-судинними захворюваннями мають шанс прожити довше, якщо у них є кіт, на відміну від тих, хто не має ні kota, ні собаки.

❖ Середній термін життя домашнього kota 15 років, тоді як для диких – від 3 до 5 років.

Був собі чоловік та жінка, і була в них одна дочка. Мати була гарна, а дочка ще краща. От те дівча ще підлітком було – умирає мати. А вмираючи, покликкала до себе дочку та й каже їй нишком:

– На тобі, доню, це зернятко, та нікому не кажи, що в тебе воно є. А як прийде тобі лихо, посади його, то виросте з нього верба яра, і що тобі треба буде, йди до тієї верби, то все тобі й буде.

От поховав чоловік жінку, пожурився-пожурився та й знов оженився з удовою. А в тієї вдови та своя дочка.

От баба свою дочку жалує, а ту дівчину зненавиділа так, що й провітку їй нема. Баби-на ж дочка лінива, така ледача: ні до холодної води не береться, все б сиділа згорнувши руки. А та дівчина роботяща та добра дитина, і що не дай їй робити, і скільки не дай, то все зробить.

Та що з того, коли нічим бабі вона не догодить. Хоч як гарно зробить, а баба все її лає, все її лає, а то й межі плечі стусана дасть чи таки й зовсім добре поб'є. За роботою та за тими штурханцями ніколи дівчині і вгору глянути, ніколи й причепурити себе, сорочку вишити, а що було в неї пошите ще за матиного часу, своїй дочці баба повідіймала. Ходить, бідолашна, в такому рам'ї, що й люди сміються. Мовчки терпить усе та бідна дівчина, тільки поплаче нишком, а лиха баба ще більше лютує, що вона мовчить, ще гірше над нею коверзує та так усе визирає, до чого б його прискіпатися. Коли ж усе дівчина робить як треба.

От баба й надумала.

– Жени – каже – ледащо, бичка пасти! Та на тобі круг прядива, щоб ти його й зом'яла, і потіпала, і спряла, і помотала, і поткала, і побілила, і полотно додому принесла! Та гляди: не зробиш, то й жива не будеш!

Взяла дівчина те прядиво, погнала бичка пасти. Бичок пасеться, а вона плаче: де ж таки

Золотий черевичок

видано, щоб усе те за день зробити? А далі й згадала: «Єсть же в мене зернятко від матінки!»

От узяла посадила його на леваді, полила, а сама сіла й знову плаче. Плакала, плакала та й заснула. Прокидається, аж із того зернятка така гарна верба яра виросла, а під вербою криничка, і вода в ній така холодна та чиста як сльоза. Підійшла дівчина до верби та й каже:

– Вербо яра, відчинися! Ганна-панна йде.

От верба й відчинилася, а відтіля так панни й вилинули.

– Панно наша мила, панно наша любя, що скажеш робити?

Вона й каже:

– От вам круг прядива: треба його зом'яти, й потіпати, і попрясти, і помотати, і полотно з нього поткати, і побілити.

– Панно наша мила, панно наша любя, зараз буде.

Та й назад усі в вербу.

От допасла дівчина до вечора, знов до верби:

– Вербо яра, відчинися! Ганна-панна йде.

От верба й відчинилася, і ті панни виносять їй полотно тонке, таке біле, хоч зараз сорочки ший. Узяла дівчина те полотно, пригнала бичка додому, віддає полотно бабі. А та аж зубами заскреготіла, як побачила, та нічого казати.

І свою дочку послала бичка пасти та й каже:

– На тобі, донечко, мичечку: спрядеш – спрядеш, а не спрядеш, то й так принесеш.

Погнала та бичка пасти та й мичку закинула, а ввечері приганяє бичка та й каже:

– Голова в мене, мамо, так боліла, що й не зведеш.

– Ну, дарма, доню, ляж та відпочинь!

От діждали вони неділі. Баба свою дочку причепурила і веде до церкви, а на дідову гримас:

– Топи, ледащо, нетіпахо! Щоб ти й витопила, і обідати наварила, і прибрала, ще з цього полотна й сорочку пошила, поки ми вернемося з церкви. Та гляди: не зробиш, то й жива не будеш!

От пішла баба з дочкою до церкви, а дівчина швиденько витопила, обідати наварила, в хаті поприбирала, тоді побігла на леваду до верби та й каже:

– Вербо яра, відчинися! Ганна-панна йде.

Верба й відчинилася, а відтіля панни так і вилинули.

– Панно наша любя, панно наша мила, що скажеш робити?

– Треба з цього полотна, поки з церкви вийдуть, сорочку пошити... Та ще й дайте мені вбратися, хочу до церкви поїхати.

Ті зараз кинулись, убрали її гарно-гарно, а на ніжки маленькі золоті черевички вбули. Тут і коні підїхали, сіла вона та й поїхала до церкви.

Як увійшла вона в церкву, так церкву й осіяла. Люди аж не отямляться з дива: «Чи воно князівна, чи королівна? Ще такої не бачили». А на той час князенко в церкві був. Як угледів, то й очей уже не відведе від неї... Відправа кінчається, вона перша з церкви вийшла, сіла, поїхала. Підїхала до верби, верба відчинилася, вона поскидала все з себе, знову наділа своє рам'я, пошиту сорочку взяла... Коні в вербу вїхали, зачинилася верба, а дівчина пішла в хату, сіла та й виглядає бабу з церкви.
(далі буде)

Зігнувся горіх

Слова Михайла ВОЛОЩУКА

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Tempo di valse

Зі - нув-ся го - ріх від ша - ле-них віт - рів, Наг -
 нув йо - го час, як ло - зи - ну, Він вже не да - є
 сво - їх щед - рих пло - дів, Не ра - ду - є ни - ми лю -
 ди - ну, Він ни - ми лю - ди - ну.

1. Зігнувся горіх від шалених вітрів,
 Нагнув його час, як лозину.
 Він вже не дає своїх щедрих плодів,
 Не радує ними людину.

2. Старий вже, старий, як важка сивина,
 А жаль мені, друзі, старого.
 Чогось плачуть мої і серце, й душа
 На кожному кроці без нього.

Радяться вчителі рідної мови

СУЧАВА: НАЦІОНАЛЬНА НАРАДА ІНСПЕКТОРІВ, ВИКЛАДАЧІВ-МЕТОДИСТІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ НА МОВАХ НАЦМЕНШИН

(Початок на 5 стор.)

української мови за їхній подвиг; ви робите багато, бо і проблем є багато. В сучавській сурівській філії налагодились, здається, справи і я впевнений, що позитивні результати будуть, бо вже почали появлятися.

Зі сторони України серцем, душею, розумом готові співпрацювати, надати допомогу, корисних порад, бути поруч. Дякую за запрошення і за увагу!

Гервазен Лонґер: – Якщо українці вивчають рідну мову в багатьох зонах Румунії, то поляки організовано вивчають рідну польську мову тільки в повіті Сучава, а в інших формах – при установі Посольства Польщі в Бухаресті. Я щиро дякую викладачам за їхню відданість у нелегкій праці виховання школярів на рідній мові. Успіхи появляються тільки там,

де є сильна любов до рідного і у вас це є! Якщо є любов і єднання, то результати будуть тільки позитивними. Я говорив із депутатом Іваном Марочком та паном Степаном Бучутою, просив, так би сказати, по-братськи порозуміться і співпрацювати задля блага української меншини, задля досягнення виховних цілей всіх нацменшин.

І так проблем є досить, і складних, і тому школа для нас повинна стати найсильнішою основою виховання молоді і не тільки. А поруч має бути церква! Союз Поляків Румунії старається єднати ці сили, співпрацювати із Міністерством національного виховання Румунії та Міністерством освіти Польщі розв'язувати пунктуально проблеми, які появляються.

В школах Румунії, де вивчається рідна польська мова, працюють і чотири викладачі із Польщі, а обмін досвідом є корисним для обох сторін.

Добре обдумані та складені проекти і

солідна матеріальна база завжди забезпечують добрі результати. Ми отримали немалу грошову допомогу від Польщі і, таким чином, забезпечили кожен школу найменше одним комп'ютером. Побуду-

Вітає учасників Борислав Петрашук

вали і обладнали нову школу в селі Пояна Мікулуй та передали її в завідування місцевій мерії.

Запрошую представників Сучавського повітового інспекторату освіти відвідати Польщу, обмінятися досягненнями в галузі національного виховання. Ми зацікавлені, щоб справи розгортались плідно і у нас, і у вас.

Найголовнішим вважаємо ґрунтовне вивчення рідної польської мови, збереження і продовження звичаїв і традицій, котрих ми не забули протягом двісті років далеко від материнської землі. Дякую за увагу!

Борислав Петрашук: – Вельмишановні пані і панове! Я просто був би щасливий, якби ми мали умови як у поляків. Але українська меншина налічує 27 організацій у Сучавському повіті, проблем є, звичайно, більше і розв'язувати їх нелегко.

Хочу сказати, що голова СУРУ пан

Степан Бучута прибув вчора, ми мали робочу зустріч, але із об'єктивних причин він змушений був негайно виїхати на Мараморошину, за що вибачається перед вами, передає вам свої найщиріші вітання, дякує всім педкадрам за їхню подвижницьку працю, бажає багато здоров'я, світла і миру в душі та успіхів. Підкреслює те, що він постійно був поруч, підтримував проекти педкадрів і запевняє всіх вас, що і надалі буде наголошувати на вихованні на рідній мові, підтримуватиме культурну та релігійну ідентичність української громади, визначати тих, котрі матимуть усіх, не забувати нікого із тих, котрі віддано працюють на благо нашої меншини.

Я бачу у вашій нараді широко відкриті двері для удосконалення навчання на рідній мові, для позитивного вирішення проблем, що стосуються виховання нашої молоді. Як голова Сучавської філії СУРУ постараюсь відвідати всі місцевості, де викладається українська мова, щоб побачити та пізнати конкретні проблеми наших шкіл.

Я народився та виховався в сім'ї вчителів і тому, мабуть, початок шкільного року завжди викликає в моїй душі хвилювання. Педкадри для мене найпочесніші громадяни.

Хочу висловити запрошення для двотижневих зустрічей в приміщенні СУРУ для спілкування, обдумування проектів, спільного рішення проблем.

Як бачимо, із сторони Інспекторату існує відкритість, щире ставлення і бажання співпрацювати. Обіцяю продовжувати все те, що корисне нашій меті і постійно шукати нового, кращого, кориснішого. Дякую за увагу!

Пані Ельвіра Кодря оголошує продовження наради дебатами на основі встановлених тем:

1. Пріоритети у вихованні шкільного року 2013-2014, доуніверситетського циклу, де викладається рідна мова, українська та польська;

2. Діагноз виховного процесу по предметах на рівні кожного повіту в шкільному році 2012-2013.

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:
E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК

UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОЮ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Радун Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România